మాఘ మహాకవి రచించిన 20 సర్గల శిశుపాల వధ మహా కావ్యములో ఏడవ సర్గకు తెలుగు తాత్పర్యము (మూలశ్లోకములతో) ఆచార్య తాడేపల్లి పతంజలి

ఏడవ సర్గ (వన విహార వర్ణన)

అన్ని ఋతువులు ఒకేసారి కనిపించినప్పుడు, శ్రీకృష్ణుడు యాదవులతో కలిసి అడవిని అలంకరించిన పువ్వులను పరిశీలించాడు. యాదవ స్త్రీలు తమ భర్తలతో కలిసి రాగంతో కూడిన వివిధ భావాలను చూపుతూ నడుస్తున్నారు. ఈ సర్గలో యాదవ యువకుల యొక్క శృంగార వర్ణనలు ఉన్నాయి.

అథ శిశుపాలవధమ్ —— సప్తమః సర్గః (వనవిహారవర్ణనమ్) ||

ఇప్పుడు శిశుపాలవధము యొక్క ఏడవ సర్గ - వనవిహార వర్ణన"

7.1 అనుగిరమృతుభిర్వితాయమానామథ స విలోకయితుం వనాన్తలక్ష్మీమ్ । నిరగమదభిరాద్ధుమదృతానాం భవతి మహత్సు న నిష్ఫలః ప్రయాసః ॥

తాత్పర్యం: అప్పుడు, అమృతతుల్యమైన మాటలతో కీర్తించబడుతున్న శ్రీకృష్ణుడు అడవి అందాన్ని చూడటానికి బయలుదేరాడు. గొప్ప వ్యక్తుల ప్రయత్నం ఎప్పుడూ నిష్ఫలం కాదు కదా!

7.2 దధతి సుమనసో వనాని బహ్వీర్యువతియుతా యదవః ప్రయాతుమీషుః । మనసిమహాస్త్రమన్యథామీ న కుసుమపఞ్చకమలం విసోఢుమ్ ॥

తాత్పర్యం: యవ్వనవంతులైన యాదవ స్త్రీలతో కలిసి వెళ్తున్నప్పుడు, ఆ అడవులు అనేక రకాల పూలను ధరించాయి. లేకపోతే, వారి మనస్సులలోని గొప్ప ఆయుధాలు ఐదు పూల బాణాలను (మన్మథుని బాణాలు) తట్టుకోలేవు కదా!

7.3 అవసమధిగమ్య తం హరన్తయో హృదయమయత్నకృతోజ్వలస్వరూపాః । అవనిషు పదమఙ్గనాస్తదానీం న్యదధత విభ్రమసమ్పదోఽఙ్గనాసు ॥

తాత్పర్యం: ప్రయత్నం లేకుండానే హృదయాలను దోచుకునే ప్రకాశవంతమైన రూపాలు కలిగిన ఆ స్త్రీలు, అప్పుడు భూమిపై తమ అడుగులను ఉంచారు. వారి శరీరంలోని అందం ఇతర స్త్రీలలో కూడా విలాసవంతమైన శోభను నింపింది.

7.4 నఖరుచిరచిన్ద్రచాపం లలితగతేషు గతాగతం దధానా । ముఖరితవలయం పృథౌ నితమ్బే భుజలతికా ముహురస్థలత్తరుణ్యాః ॥

తాత్పర్యం: గోళ్ళ కాంతివలె ప్రకాశిస్తున్న మెరిసే గాజులు మణికట్టుకు అలంకరించబడి ఉండగా, అందమైన నడకతో ముందుకు వెనుకకు కదులుతున్నప్పుడు, ఆ యువతి యొక్క చేతుల తీగలు విశాలమైన నడుముపై జారుతూ ఉన్నాయి. వాటి చప్పుడు గాజుల ధ్వనితో కలిసి మధురంగా ఉంది.

7.5 అతియపరిణాహ్వాన్వితేనే బహుతరమర్పితకిఙ్కిణీకః । అలఘుని జఘనస్థలేఽపరస్యా ధ్వనిమధికం కలమేఖలాకలాపః ॥

తాత్పర్యం: మరియొక స్త్రీ యొక్క విశాలమైన పిరుదులపై అనేక చిన్న గజ్జెలు అమర్చబడిన మొలత్రాడు ధరించబడి ఉంది. అది కదులుతున్నప్పుడు అధికమైన మధురమైన ధ్వనిని చేస్తోంది.

7.6 గురునిబిడనితమ్బబిమ్బభారాక్రమణనిపీడితమఙ్గనాజనస్య । చరణయుగమసుస్రువత్పదేషు స్వరసమసక్తమలక్తకచ్ఛలేన ॥

తాత్పర్యం: బరువైన మరియు దట్టమైన పిరుదుల భారం కారణంగా నొక్కివేయబడిన ఆ స్త్రీల యొక్క రెండు పాదాలు, కదులుతున్నప్పుడు తమంతట తాముగా అంటుకున్న ఎర్రని లక్క యొక్క నెపంతో అందమైన రంగును వెదజల్లుతున్నాయి.

7.7 తవ సపది సమీపమానయే తామహమితి తస్య మయాగ్రతోఽభ్యధాయి । అతిరభసాకృతాలఘుప్రతిజ్ఞామనృతగిరం గుణగౌరి మా కృథా మామ్ ॥

తాత్పర్యం: "నేను ఆమెను వెంటనే నీ దగ్గరకు తీసుకువస్తాను" అని నేను అతని ముందు చెప్పాను. ఓ గుణవంతురాలైన స్త్రీ, తొందరపాటుతో చేసిన తేలికపాటి ప్రమాణంతో నన్ను అబద్ధాలకోరుగా చేయవద్దు.

7.8 న చ సుతను న వేద్మి యన్మహీయానసునిరసస్తవ నిశ్చయః పరేణ । వితథయతి న జానాతు మద్వచోఽసావితి చ తథాపి సఖీషు మేఽభిమానః ॥

తాత్పర్యం: ఓ అందమైన శరీరం కలదానా, నీ గొప్ప మరియు దృఢమైన నిశ్చయాన్ని మరొకరు తిరస్కరించగలరని నేను ఊహించను. అతను నా మాటలను తప్పు అని తెలుసుకోకూడదని నేను కోరుకుంటున్నాను. అయినప్పటికీ, నా స్నేహితురాళ్ళలో నాకు అభిమానం ఉంది.

7.9 సతతమనభిభాషణం మయా తే పరిణమితం భవతీమనానయన్త్యా । త్వయి తదితి విరోధనిశ్చితాయాం భవతి భవత్యసుహృజ్జనః సకామః ॥

తాత్పర్యం: నిన్ను తీసుకురాకపోవడం వల్ల నీతో నా నిరంతర మౌనం ఏర్పడింది. నీవు దానిని వ్యతిరేకమని నిర్ణయించుకున్నట్లయితే, స్నేహితులు కోరికలు కలవారు కావచ్చు.

7.10 గతధృతిరవలమ్బితుం బతాసూననలమనాలపనాదహం భవత్యాః । ప్రణయతి యది న ప్రసాదబుద్ధిర్భవ మమ మానిని జీవితే దయాలుః ॥

తాత్పర్యం: నీతో మాట్లాడకపోవడం వల్ల నా ధైర్యం నశించి, నా ప్రాణాలను నిలుపుకోవడం కష్టంగా ఉంది. ఓ గర్విష్ఠురాలైనదానా, నీకు నాపై దయ ఉంటే, దయచేసి నా జీవితం పట్ల దయ చూపు. నీ దయగల మనస్సును నాకు చూపు.

7.11 ప్రియమితి వనితా నితాన్తమాగఃస్మరణసరోషకషాయితాక్షీ । చరణగతసఖీవచోఽనురోధాత్కిల కథమప్యనుకూలయాఞ్చకార ॥

తాత్పర్యం: "ప్రియుడా" అని సంబోధిస్తూ, తన తప్పును గుర్తుచేసుకుని కోపంతో ఎర్రబారిన కన్నులు కల ఆ స్త్రీ, తన చెలికత్తె మాటలను మన్నించి అయిష్టంగానే అంగీకరించింది.

7.12 ద్రుతపదమితి మా వయస్య యాసిర్నను సుతనుం పరిపాలయానుయాన్తీమ్ । నహి న విదితఖేదమేదతీయస్తనజఘనోద్వహనే తవాపి చేతః ॥

తాత్పర్యం: "ఓ స్నేహితుడా, అంత వేగంగా వెళ్ళవద్దు. నిన్ను అనుసరిస్తున్న ఈ అందమైన శరీరం కలదానిని కనికరించు. ఈమె యొక్క స్తనాలు మరియు పిరుదుల భారాన్ని మోయడంలో కలిగే బాధ నీ హృదయానికి తెలియదా?"

7.13 ఇతి వదతి సఖీజనేఽనురాగాద్దయితతమామపరశ్చిరం ప్రతీక్ష్య । తదనుగమవశాదనాయతాని న్యధిత మిమాన ఇవావనిం పదాని ॥

తాత్పర్యం: ఇలా స్నేహితులు చెబుతుండగా, ఒక వ్యక్తి తన ప్రియమైన దాని కోసం చాలాసేపు వేచి ఉన్నాడు. ఆమె రాకను అనుసరించి, భూమిని కొలుస్తున్నట్లుగా అతడు నెమ్మదిగా అడుగులు వేస్తూ ఆమె వెంట నడిచాడు.

7.14 యది మయి లఘిమానమాగతాయాం తవ ధృతిరస్తి గతాస్మి సమ్ప్రతీయమ్ । ద్రుతతరపదపాతమాపపాత ప్రియమితి కోపపదేన కాపి సంఖ్యా ॥

తాత్పర్యం: "నేను అలసిపోయి నెమ్మదిగా నడుస్తుంటే నీకు ఓపిక లేకపోతే, ఇక నేను వెళ్ళిపోతాను" అని కోపంతో ఒక స్త్రీ అంది. ఆమె వెంటనే వేగంగా అడుగులు వేయడం ప్రారంభించింది.

7.15 అవిరలపులకః సహ వ్రజన్త్యాః ప్రతిపదమేకతరః స్తనస్తరుణ్యాః । ఘటితవిఘటితః ప్రియస్య వక్షస్తటభువి కన్దుకవిభ్రమం బభార ॥

తాత్పర్యం: ఆ యువతి నడుస్తుండగా, ఆమె యొక్క ఒక స్తనం ప్రతి అడుగుకు ప్రియుని యొక్క విశాలమైన ఛాతీపై తాకుతూ మళ్ళీ విడువబడుతూ బంతిలాగా కదులుతోంది.

7.16 అశిథిలమపరావసజ్య కణ్ఠే దృఢపరిరబ్ధబృహద్బహిస్తనేన । హృషితతనురుహా భుజేన భర్తుర్మృదుమమృదు వ్యతివిద్ధమేకబాహుం ॥

తాత్పర్యం: మరొక స్త్రీ తన చేతిని భర్త మెడలో గట్టిగా వేసి, తన పెద్ద స్తనాలతో అతని ఛాతీని ఒత్తి, గగుర్పొడిచిన శరీరం మరియు చేతితో అతని ఒక చేతిని తన చేతితో కలిపింది. ఆ స్పర్శ మృదువుగాను మరియు గట్టిగాను ఒకేసారి అనిపించింది.

7.17 ముహురసుసమమాఘ్నతీ నితాన్తం ప్రణదితకాఞ్చి నితమ్బమణ్డలేన । విషమితపృథుహారయష్టి తిర్యక్కుచమితరం తదురస్థలే నిపీడ్య ॥

తాత్పర్యం: ఒక స్త్రీ తన నడుమును కదుపుతూ, మ్రోగుతున్న మొలత్రాడుతో తరచుగా శబ్దం చేస్తూ, వదులుగా ఉన్న తన పెద్ద హారమును ఒకవైపుకు వంచి, దానిని తన ఒక స్తనంపై ఒత్తి, మరొక స్తనంతో తన ప్రియుని ఛాతీని గట్టిగా హత్తుకుంది.

7.18 గురుతరకలనూపురానునాదం సలలితనర్తితవామపాదపద్మా । ఇతరదతిలోలమాదధానా పదమథ మన్మథమన్థరం జగామ ॥

తాత్పర్యం: బరువైన మరియు మధురంగా మ్రోగే కడియాలు ధరించి, తన ఎడమ పాదాన్ని అందంగా కదుపుతూ, కుడి పాదాన్ని నెమ్మదిగా వేస్తూ, ఆ స్త్రీ మన్మథుని వలె మందమైన నడకతో వెళ్ళింది.

7.19 లఘులలితపదం తదంసపీఠద్వయనిహితోభయపాణిపల్లవాన్యా । సకఠినకుచచూచుకప్రణోదం ప్రియమబలా సవిలాసమన్వినాయ ॥

తాత్పర్యం: మరొక బలహీనమైన స్త్రీ తన రెండు అరచేతులను ప్రియుని రెండు భుజాలపై ఉంచి, తన గట్టి స్తనాల మొనల స్పర్శను కలిగిస్తూ, అతనిని విలాసంగా నడిపించింది.

7.20 జఘనమేలఘుపీవరోరు కృచ్ఛ్రాదురునిబిరీసనితమ్బభారఖేది । దయితతమశిరోధరావలమ్బిస్వభుజలతావిభవేన కాచిదూహే ॥

తాత్పర్యం: సన్నని నడుము, లావైన తొడలు కలిగి, బరువైన మరియు దట్టమైన పిరుదుల భారం వల్ల బాధపడుతున్న ఒక స్త్రీ, తన ప్రియుని మెడకు వేలాడుతున్న తన చేతుల తీగల సహాయంతో నెమ్మదిగా నడిచింది.

7.21 అనువపురపరేణ బాహుమూలప్రహితభుజాకలితస్తనేన నిన్యే । నిహితదశనవాససా కపోలే విషమవితీర్ణపదం బలాదివాన్యా ॥

తాత్పర్యం: మరొక స్త్రీ తన భుజాన్ని ప్రియుని చంకలో వేసి, అతనిని తాకుతూ నడిచింది. ఇంకొక స్త్రీ తన పెదవులను అతని చెంపపై బలంగా అదిమి, తన గుర్తులను అక్కడ వదిలింది.

7.22 అనువనమసితభ్రువః సఖీభిః సహ పదవీమపరః పురోగతాయాః । ఉరసి సరసరాగపదలేఖాప్రతిమతయానుయయావసంశయానః ॥

తాత్పర్యం: నల్లని కనుబొమ్మలు కల ఒక స్త్రీ తన స్నేహితురాళ్ళతో కలిసి ముందు వెళ్తుండగా, ఒక వ్యక్తి ఆమె వెనుక అనుమానంతో అనుసరించాడు, ఆమె వక్షస్థలంపై ఉన్న అందమైన రాగంతో కూడిన పాదాల గుర్తులు అతనిని ఆకర్షిస్తున్నాయి.

7.23 మదనరసమహౌఘపూర్ణనాభీహ్రదపరివాహితరోమరాజయస్తాః । సరిత ఇవ సవిభ్రమప్రయాతప్రణదితహంసకభూషణా విరేజుః ॥

తాత్పర్యం: మన్మథ రసంతో నిండిన లోతైన నాభి అనే సరస్సు నుండి ప్రవహించే రోమావళి గల ఆ స్త్రీలు, విలాసంగా నడుస్తూ, మ్రోగే అందెలు అనే హంసలతో అలంకరించబడిన నదుల వలె ప్రకాశించారు.

7.24 శ్రుతిపథమధురాణి సారసానామనునది సుశ్రువిరే రుతాని తాభిః । విదధతి జనతామనఃశరవ్యవ్యధపటుమన్మథచాపనాదశఙ్కామ్ ॥

తాత్పర్యం: ఆ స్త్రీల యొక్క మధురమైన మాటలు, సరస్సుల వద్ద ఉన్న సారస పక్షుల శబ్దాల వలె వినిపించాయి. అవి ప్రజల మనస్సులను బాణాలతో కొట్టడంలో నేర్పరి అయిన మన్మథుని ధనుస్సు యొక్క ధ్వని వలె భయాన్ని కలిగించాయి.

7.25 మధుమథనవధూరివాహ్వయన్తి భ్రమరకులాని జగుర్యదుత్సుకాని । తదభినయమివావలిర్వనానామతనుత నూతనపల్లవాఙ్గులీభిః ॥

తాత్పర్యం: శ్రీకృష్ణుని భార్యలను ఆహ్వానిస్తున్నట్లుగా, ఉత్సాహంగా తుమ్మెదల సమూహాలు గానం చేశాయి. అడవుల వరుసలు తమ కొత్త చిగుళ్ళను వేళ్ళ వలె చాచి ఆ గానానికి అనుగుణంగా నాట్యం చేస్తున్నట్లు అనిపించింది.

7.26 అసకలకలికాకులీకృతాలిస్ఖలనవికీర్ణవికాసికేశరాణామ్ । మరుదవనిరుహాం రజో వధూభ్యః ముపహరన్విచకార కోరకాణి ॥

తాత్పర్యం: పూర్తిగా వికసించని మొగ్గలతో నిండిన, తుమ్మెదల కదలికల వల్ల రాలిన వికసించిన పువ్వుల కేసరాలు గల చెట్ల యొక్క పుప్పొడిని గాలి భార్యలకు అందించింది మరియు ఆ మొగ్గలను కదిలించింది.

7.27 ఉపవనపవనానుపాతదక్షైరలిభిరలాభి యదఙ్గనాజనస్య । పరిమలవిషయస్తదున్నతానామనుగమనే ఖలు సమ్పదోఽగ్రతఃస్థాః ॥

తాత్పర్యం: ఉద్యానవనం యొక్క గాలి వీచే దిశను బాగా తెలిసిన తుమ్మెదలు, స్త్రీల యొక్క శరీర సుగంధం యొక్క దిశను అనుసరించాయి. ఆ సుగంధాలు వారి ఉన్నతమైన అందానికి ముందు నడిచే సంపదల వలె ఉన్నాయి.

7.28 రథచరణధరాఙ్గనాకరాబ్జవ్యతికరసమ్పదుపాత్తసౌమనస్యాః । జగతి సుమనసస్తదాది నూనం దధతి పరిస్ఫుటమర్థతోఽభిధానమ్ ॥

తాత్పర్యం: చక్రాల గుర్తులు గల భూమిపై నడుస్తున్న స్త్రీల యొక్క తామరల వంటి చేతుల స్పర్శతో పొందిన సౌందర్యం కల పువ్వులు, ఆ సమయం నుండి నిజంగానే లోకంలో తమ పేరుకు తగిన అర్థాన్ని కలిగి ఉన్నాయి.

7.29 అభిముఖపతితైర్గుణప్రకర్షాదవజితముద్ధతిముజ్జ్వలాం దధానైః । తరుకిసలయజాలమగ్రహస్తైః ప్రసభమనీయత భఙ్గమఙ్గనానాం ॥

తాత్పర్యం: ఎదురుగా పడుతున్న, తమ అందంతో గర్వాన్ని జయించిన, ప్రకాశవంతమైన కాంతిని కలిగి ఉన్న చెట్ల యొక్క లేత ఆకుల గుత్తులను స్త్రీలు తమ చేతులతో బలవంతంగా తుంచారు.

7.30 ముదితమధుభుజో భుజేన శాఖాశ్చలితవిశృఙ్ఖలశఙ్ఖకం ధువత్యాః । తరురతిశాయితాపరాఙ్గనాయాః శిరసి ముదేవ ముమోచ పుష్పవర్షమ్ ॥

తాత్పర్యం: సంతోషంగా తేనెను ఆస్వాదించే తుమ్మెదలున్న కొమ్మలను తన చేతితో ఊపుతున్న ఒక స్త్రీ కంటే అందమైన మరొక స్త్రీ యొక్క తలపై, ఆ చెట్టు సంతోషంతో పూల వర్షం కురిపించింది.

7.31 అనవరతరసేన రాగభాజా కరజపరిక్షతిలబ్ధసంస్తవేన । సపది తరుణపల్లవేన వధ్వా విగతదయం ఖలు ఖణ్డితేన మమ్లే ॥

తాత్పర్యం: నిరంతరమైన ప్రేమతో ఉన్న, గోళ్ళతో తాకడం వల్ల పొందిన గౌరవంతో, ఆ వధువు యొక్క విరిగిన లేత చిగురు వెంటనే దయ లేకుండా వాడిపోయింది.

7.32 ప్రియమభికుసుమోద్యతస్య బాహోర్నవనఖమణ్డనచారు మూలమన్యా । ముహురితరకరాహితేన పీనస్తనతటరోధి తిరోదధేఽ◌ంశుకేన ॥

తాత్పర్యం: పువ్వును అందుకోవడానికి పైకెత్తిన ప్రియుని చేతి యొక్క కొత్త గోళ్ళ అలంకరణతో అందంగా ఉన్న మణికట్టును, మరొక స్త్రీ తన మరో చేతితో పట్టుకుని, తన నిండు స్తనాల అంచును తాకుతున్న వస్త్రంతో మాటిమాటికి కప్పివేసింది.

7.33 వితతవలివిభావ్యపాణ్డులేఖాకృతపరభాఘువిలీనరోమరాజిః । కృశమపి కృశతాం పునర్నయన్తీ విపులతరోన్ముఖలోచనావలగ్నం ॥

తాత్పర్యం: వెడల్పైన ముడతల వల్ల కనిపించే తెల్లని గీతల వలె ఉన్న రోమావళి, సన్నగా ఉన్నప్పటికీ మరింత సన్నగా కనిపించేలా చేస్తూ, పెద్దవైన కళ్ళతో తన ప్రియుని చూస్తూ అతనికి దగ్గరైంది.

7.34 ప్రసకలకుచబన్ధురోద్ధరోరఃప్రసభవిభిన్నతనూత్తరీయబన్ధా । అనమవదుదరోచ్ఛ్వసద్దుకూలస్ఫుటతరలక్ష్యగభీరనాబిమూలా ॥

తాత్పర్యం: దగ్గరగా ఉన్న స్తనాల వల్ల ఎత్తుగా కనిపించే ఛాతీ, బలవంతంగా విడిపోయిన పై వస్త్రం యొక్క ముడి, వంగిన నడుము, ఊపిరి తీసుకోవడం వల్ల పైకి లేస్తున్న వస్త్రం, స్పష్టంగా కనిపించే లోతైన నాభి మూలం - ఇవన్నీ ఆమె అందాన్ని మరింత పెంచాయి.

7.35 వ్యవహితమవిజానాతీ కిలాన్తవర్ణభువి వల్లభమాభిముఖ్యభాజమ్ । అధివిటపి సలీలమగ్రపుష్పగ్రహణపదేన చిరం విలమ్బ్య కాచిత్ ॥

తాత్పర్యం: ఒక స్త్రీ కొమ్మపై ఉన్న పువ్వును అందుకోవడంలో చాలాసేపు ఆలస్యం చేస్తూ, దగ్గరలోనే తన ప్రియుడు ఎదురుగా ఉన్నాడని కూడా తెలియనిదానిలా నటించింది.

7.36 అథ కిల కథితే సఖీభిరత్ర క్షణమపరేవ ససంభ్రమా భవన్తీ । శిథిలితకుసుమాకులాగ్రపాణిః ప్రతిపదసంయమితాంశుకావృతాఙ్గీ ॥

తాత్పర్యం: అప్పుడు, స్నేహితురాళ్ళు చెప్పగా, మరొక స్త్రీ ఒక్క క్షణంలో తొందరపాటుతో ఉన్నట్లు నటించింది. వదులుగా ఉన్న పువ్వులతో నిండిన చేతులు కలిగి, ప్రతి అడుగులో తన వస్త్రాన్ని సరిచేసుకుంటూ తన శరీరాన్ని కప్పుకుంది.

7.37 కృతభయపరితోషసన్నిపాతం సచకితసస్మితవక్త్రవారిజశ్రీః । మనసిజగురుతత్క్షణోపదిష్టం కిమపి రాసేన రసన్తరం భజన్తీ ॥

తాత్పర్యం: భయం మరియు సంతోషం కలగలసిన భావంతో, భయంతో కూడిన చిరునవ్వుతో ప్రకాశిస్తున్న ముఖంతో, ఆ స్త్రీ మన్మథుని గురువు వలె ఆ క్షణంలో తన మనస్సులో బోధించిన ఒక ప్రత్యేకమైన ప్రేమ రసాన్ని ఆస్వాదించింది.

7.38 అవనదవదనేన్దురిచ్ఛతీవ వ్యవధిమధీరతయా యదస్థితాస్మై । అహరత సుతరామతోఽస్య చేతః స్ఫుటమభిభూషయతి స్త్రియస్త్రపైవ ॥

తాత్పర్యం: తన చంద్రుని వంటి ముఖాన్ని వంచుకుని, అతనికి దూరం ఉండాలని కోరుకుంటున్నట్లుగా ఆమె నిలబడి ఉంది. ఆమె యొక్క సిగ్గు అతని హృదయాన్ని మరింతగా దోచుకుంది. నిజానికి, సిగ్గు స్త్రీలను మరింత అందంగా అలంకరిస్తుంది.

7.39 కిసలయశకలేష్వవాచనీయాః పులకిని కేవలమఙ్గకేనిధేయాః । నఖపదలిపయోఽపి దీపితార్థాః ప్రణిదధిరే దయితైరనఙ్గలేఖాః ॥

తాత్పర్యం: లేత ఆకులపై రాయడానికి వీలులేని, కేవలం గగుర్పొడిచిన శరీరాలపై ఉంచవలసిన గోళ్ళ గుర్తులు అనే ప్రేమలేఖలను ప్రియులు అర్థం చేసుకున్నారు.

7.40 కృతకృతకరుషా సఖీమపాస్య త్వమకుశలేతి కయాచిదాత్మనైవ । అభిమతమభి సాభిలాషమావిష్కృతభుజమూలమబన్ధి మూర్ధ్ని మాలా ॥

తాత్పర్యం: కోపంతో ఉన్నట్లు నటిస్తూ ఒక స్త్రీ తన స్నేహితురాలిని "నీవు తెలివిలేనిదానివి" అని తిరస్కరించింది మరియు తన ఇష్టమైన దాని కోసం, కోరికతో, తన భుజాల పైభాగాన్ని చూపిస్తూ తన తలపై పూలమాల ధరించింది.

7.41 అభిముఖముపయాతి మా స్మ కిఞ్చిత్త్వమభిదధాః పటలే మధువ్రతానామ్ । మధుసురభిముఖాబ్జగన్ధలబ్ధేరధికమధిత్వదనేన మా నిపాతి ॥

తాత్పర్యం: ఎదురుగా వస్తున్న తుమ్మెదల గుంపులో నీవు ఏమీ మాట్లాడవద్దు. తేనె యొక్క సువాసనతో నిండిన నీ ముఖం యొక్క తామర వంటి వాసనను పొందిన తరువాత అవి నీ ముఖంపై ఎక్కువగా వాలవచ్చు.

7.42 సరజసమకరన్దనిర్భరాసు ప్రసవవిభూతిషు భూరుహాం విరక్తః । ధ్రువమమృతపనామవాఞ్ఛయాసావధరమముం మధుపస్తవాజిహీతే ॥

తాత్పర్యం: పుప్పొడి మరియు తేనెతో నిండిన చెట్ల యొక్క వికసించిన పువ్వుల యొక్క అందంపై విరక్తుడైన ఈ తుమ్మెద, తప్పకుండా అమృతాన్ని త్రాగాలనే కోరికతో నీ పెదవిని సమీపిస్తున్నాడు.

7.43 ఇతి వదతి సఖీజనే నిమీలద్విగుణితసాన్ద్రతరాక్షిపక్ష్మమాలా । అపదతలిభయేన భర్తురఙ్గం భవతి హి విక్లవతా గుణోఽఙ్గనానామ్ ॥

తాత్పర్యం: ఇలా స్నేహితురాలు చెబుతుండగా, రెట్టింపు దట్టమైన కనురెప్పల వరుసలు మూసుకుపోయాయి. అడుగుల చప్పుడు విని భయపడటం స్త్రీలకు సహజమైన లక్షణం కదా!

7.44 ముఖకమలకమున్నమయ్య యూనా యదభినవోఢవధూర్బలాదచుమ్బి । తదపి న కిల బాలపల్లవాగ్రగ్రహయాపరయా వివిదే విదగ్ధసక్యా ॥

తాత్పర్యం: ఒక యువకుడు తన ముఖం అనే తామరను పైకెత్తి కొత్తగా పెళ్ళైన వధువును బలవంతంగా ముద్దుపెట్టుకున్నప్పటికీ, తెలివైన స్నేహితురాలు లేత చిగురును పట్టుకున్నట్లు నటించి దానిని పట్టించుకోలేదు.

7.45 వ్రతతివితతిభిస్తిరోహితాయాం ప్రతియువతౌ వదనం ప్రియః ప్రియాయాః । యదధయదధరావలోపనృత్యత్కరవలయస్వనితేన తద్వివవ్రే ॥

తాత్పర్యం: తీగల గుబురులతో కప్పబడిన ప్రదేశంలో, ప్రతి యువతి యొక్క ముఖాన్ని ప్రియుడు ముద్దుపెట్టుకున్నప్పుడు, పెదవుల కదలిక వల్ల నాట్యం చేస్తున్న చేతి గాజుల ధ్వని ఆ రహస్యాన్ని బయటపెట్టింది.

7.46 విలసితమనుకుర్వతీ పురస్తాద్ధరణిరుహాధిరుహో వధూర్లతాయాః । రమణమృజుతయా పురః సఖీనామకలితచాపలదోషమాలిలిఙ్గ ॥

తాత్పర్యం: ముందున్న చెట్టుపై ఎక్కిన తీగ యొక్క అందమైన కదలికలను అనుకరిస్తూ, ఒక వధువు తన ప్రియుడిని స్నేహితురాళ్ళ ముందు నిష్కల్మషమైన ప్రేమతో ఎటువంటి చంచలత్వం లేకుండా కౌగలించుకుంది.

7.47 సలలికమవలమ్బ్య పాణినాంసే సహచరముచ్ఛ్రతగుచ్ఛవాఞ్ఛయాన్యా । సకలకలభకుమ్భవిభ్రమాభ్యామురసి రసాదవతస్తరే స్తనాభ్యాం ॥

తాత్పర్యం: మరొక స్త్రీ తన చేతితో భుజంపై అందంగా ఆనుకుని, పైకి ఎత్తబడిన పూలగుత్తిని కోరుకుంటూ, నిండుగా ఉన్న ఏనుగు పిల్ల కుంభాల వంటి తన స్తనాలతో ప్రేమగా తన ప్రియుని ఛాతీపై వాలింది.

7.48 మృదుచరణతలాగ్రదుఃస్థితత్వాదసహతరా కుచకుమ్భయోర్భరస్య । ఉపరినిరవలమ్బనం ప్రియస్య న్యపతదథోచ్చతరోచ్చిచీషయాన్యా ॥

తాత్పర్యం: మృదువైన అడుగుల అంచులపై సరిగా నిలబడలేక, తన స్తనాల బరువును భరించలేని మరొక స్త్రీ, పైకి ఎక్కాలనే కోరికతో తన ప్రియునిపై ఎటువంటి ఆధారం లేకుండా పడిపోయింది.

7.49 ఉపరిజతరుజాని యాజమానాం కుశలతయా పరిరమ్భలోలుపోఽన్యః । ప్రథితపృథుపయోధరాం గృహాణ స్వయమితి ముగ్ధవధూముదాస దోర్భ్యామ్ ॥

తాత్పర్యం: పైనున్న చెట్టు నుండి పువ్వులను కోరుతున్న ఒక అమాయకమైన వధువును, కౌగలించుకోవాలనే కోరికతో ఉన్న మరొక వ్యక్తి, "నీవే స్వయంగా తీసుకో" అని చెబుతూ తన విశాలమైన స్తనాలను తన చేతులతో చూపించాడు.

7.50 ఇదమిదమితి భూరుహాం ప్రసూనైర్ముహురతిలోభయతా పురఃపురోఽన్యా । అనురహసమనాయి నాయకేన త్వరయతి రన్తుమహో జనం మనోభూః ॥

తాత్పర్యం: "ఇదిగో ఇదిగో" అంటూ చెట్ల పువ్వులతో మాటిమాటికి ఎక్కువగా ఆకర్షిస్తున్న ఒక స్త్రీ, రహస్యంగా తన ప్రియునితో కలిసి నడిచింది. మన్మథుడు నిజంగా ప్రజల మనస్సులను కలపడానికి తొందర పెడుతున్నాడు.

7.51 విజనమితి బలాదముం గృహీత్వా క్షణమథ వీక్ష్య విపక్షమన్తికోఽన్యా । అభిపతితుమనా లఘుత్వభీతేరభవదముఞ్చతి వల్లభేఽతిగుర్వీ ॥

తాత్పర్యం: ఇది ఏకాంత ప్రదేశం అని భావించి ఒక స్త్రీ తన ప్రియుడిని బలవంతంగా పట్టుకుంది, కానీ క్షణంలోనే దగ్గరలో ఒక ప్రత్యర్థిని చూసి, తేలికగా ఉండాలనే భయంతో అతనిని విడిచిపెట్టింది. ఆమె అప్పుడు చాలా గర్వంగా ఉంది.

7.52 అధిరజని జగామ ధామ తస్యాః ప్రియతమయేతి రుషా స్రజావనద్ధః । పదమపి చలితుం యువా న సేహే కిమివ న శక్తిహరం ససాధ్వసానామ్ ॥

తాత్పర్యం: "ఓ ప్రియమైనవాడా, ఆమె ఇంటికి వెళ్ళు" అని కోపంతో పూలమాలతో బంధించబడిన ఒక యువకుడు కాలు కూడా కదపలేకపోయాడు. భయపడిన స్త్రీలకు ఏమి బలహీనత కలిగించదు?

7.53 న ఖలు వయమముష్య దానయోగ్యాః పిబతి చ పాతి చ యాసకౌ రహస్త్వాం । వ్రజ విటపమముం దదస్వ తస్యై భవతు యతః సదృశోశ్చిరాయ యోగః ॥

తాత్పర్యం: "నిజంగా మేము అతని దానానికి తగినవారం కాదు. ఎందుకంటే అతడు రహస్యంగా నిన్ను త్రాగుతాడు మరియు పడవేస్తాడు. ఓ మోసగాడా, వెళ్ళు మరియు ఈ పువ్వును ఆమెకు ఇవ్వు. అప్పుడే మీ ఇద్దరికీ శాశ్వతమైన సంబంధం ఏర్పడుతుంది."

7.54 తవ కితవ కిమాహితైర్వృథా నః క్షితిరుహపల్లవపుష్పకర్ణపూరైః । నను జనవిదితైర్భవద్వ్యలీకైశ్చిరపరిపూరితమేవ కర్ణయుగ్మమ్ ॥

తాత్పర్యం: "ఓ మోసగాడా, నీవు మాకు చెట్ల యొక్క లేత ఆకులు మరియు పువ్వుల చెవిపోగులు ఎందుకు వృధాగా ఇస్తున్నావు? నీ అబద్ధాలతో మా రెండు చెవులు ఎప్పుడో నిండిపోయాయి."

7.55 ముహురుపహసితామివాలినాదైర్వితరసి నః కలికాం కిమర్థమేనామ్ । వసతిముపగతేన ధామ్ని తస్యాః శఠ కలిరేష మహాంస్త్వయాద్య దత్తః ॥

తాత్పర్యం: "తుమ్మెదల ధ్వనులతో మాటిమాటికి నవ్వినట్లుగా ఉన్న ఈ నల్లని పువ్వును మాకు ఎందుకు ఇస్తున్నావు? ఓ మోసగాడా, ఆమె ఇంటికి చేరుకున్న నీవు ఈరోజు మాకు చాలా పెద్ద కలహాన్ని ఇచ్చావు."

7.56 ఇతి గదితవతీ రుషా జఘాన స్ఫురితమనోరమపక్ష్మకేశరేణ । శ్రవణనియమితేన కాన్తమన్యా సమమసితామ్బురుహేణ చక్షుషా చ ॥

తాత్పర్యం: ఇలా కోపంగా చెబుతూ, ఒక స్త్రీ మెరిసే అందమైన కనురెప్పలు అనే కేసరాలు గల, చెవికి పెట్టుకున్న నల్లని తామరపువ్వుతో మరియు తన నల్లని తామర వంటి కన్నుతో తన ప్రియుడిని కొట్టింది.

7.57 వినయతి సుదృశో దృశః పరాగం ప్రణయిని కౌసుమమాననానిలేన । తదహితయువతేరభీక్ష్ణమక్ష్ణోర్ద్వయమపి రోషరజోభిరాపుపూరే ॥

తాత్పర్యం: అందమైన కన్నులు కల ఒక స్త్రీ తన ప్రియుని ముఖం నుండి వచ్చే గాలి ద్వారా పువ్వుల పుప్పొడిని తొలగిస్తుండగా, అతని శత్రువైన యువతి యొక్క రెండు కళ్ళు కోపంతో ఎర్రబారాయి.

7.58 స్పృచమిదమభిచారమన్త్ర ఏవ ప్రతియువతేరభిధానమఙ్గనానామ్ । వరతనురమునోపహూయ పత్యా మృదుకుసుమేన యదాహతాప్యమూర్ఛ్ఛత్ ॥

తాత్పర్యం: "స్పృచ్" అనే ఈ పదం ప్రతి యువతిని తిట్టడానికి స్త్రీలు ఉపయోగించే మంత్రం వలె ఉంది. అందమైన శరీరం కల ఒక స్త్రీ తన భర్తచే మృదువైన పువ్వుతో కొట్టబడి మూర్ఛపోయింది.

7.59 సమదనమవతంసితేऽద్కర్ణం ప్రణయవతా కుసుమే సుమధ్యమాయాః । వ్రజదపి లఘుతాం బభూవ భారః సపది హిరణ్మయమణ్డనం సపత్న్యాః ॥

తాత్పర్యం: ప్రేమతో చెవికి పెట్టుకున్న పువ్వుతో అందంగా ఉన్న ఒక స్త్రీకి, ఆమె వెళ్తున్నప్పటికీ, ఆమె సవతి యొక్క బంగారు ఆభరణాల బరువు వెంటనే తేలికగా అనిపించింది.

7.60 అవజితమధునా తవాహమక్ష్ణో రుచితయేత్యవనమ్య లజ్జయేవ । శ్రవణకువలయం విలాసవత్యా భ్రమరరుతైరుపకర్ణమాచచక్షే ॥

తాత్పర్యం: "ఇప్పుడు నేను నీ కళ్ళకు నచ్చాను" అని సిగ్గుతో వంగి, విలాసంగా ఉన్న ఒక స్త్రీ తన చెవి కలువను తుమ్మెదల ధ్వనులతో అతని చెవి దగ్గర చూపించింది.

7.61 అవచితకుసుమా విహాయ వల్లీర్యువతీషు కోమలమాల్యమాలినీషు । పదముపదధిరే కులాన్యలీనాం న పరిచయో మలినాత్మనాం ప్రధానమ్ ॥

తాత్పర్యం: కోసిన పువ్వులు లేని తీగలను విడిచిపెట్టి, లేత పూలమాలలు ధరించిన యువతుల వద్ద తుమ్మెదల సమూహాలు వాలాయి. మురికి మనస్సు కలవారితో స్నేహం ప్రధానమైనది కాదు కదా!

7.62 శ్లథశిరసిజపాతభారాదివ నితరాం నతిమద్భిరంసభాగైః । ముకులితనయనైర్ముఖారవిన్దైర్ఘనమహతామివ పక్ష్మణాం భరేణ ॥

తాత్పర్యం: జారిన జుట్టు యొక్క బరువుతో వంగిన భుజాలతో, మూసుకున్న కన్నులతో, దట్టమైన కనురెప్పల బరువుతో ఉన్నట్లుగా వారి ముఖాలు కనిపించాయి.

7.63 అధికమరుణిమానముద్వహద్భిర్వికసదశీతమరీచిరశమిజాలైః । పరిచితపరిచుమ్బనాభియోగాదపగతకుఙ్కుమరేణుభిః కపోలైః ॥

తాత్పర్యం: వికసిస్తున్న చల్లని కిరణాల కాంతివలె మరింత ఎరుపు రంగును కలిగి, తరచుగా ముద్దు పెట్టుకోవడం వల్ల కుంకుమ పుప్పొడి రాలిన చెంపలతో వారి ముఖాలు ప్రకాశించాయి.

7.64 అవసితలలితక్రియేణ బాహ్వోర్లలితతరేణ తనీయసా యుగేన । సరసకిసలయానురఞ్జితైర్వా కరకమలైః పునరుక్తభాభిః ॥

తాత్పర్యం: అందమైన కదలికలు ముగిసిన తరువాత, మరింత అందమైన మరియు సన్నని రెండు చేతులతో, లేత చిగుళ్ళతో అలంకరించబడిన వారి తామర వంటి చేతులు మళ్ళీ మళ్ళీ కదులుతున్నాయి.

7.65 స్మరసరసమురఃస్థలేన పత్యుర్వినిమయసంక్రమితాఙ్గరాగరాగైః । భృశమతిశయఖేదసమ్పదేవ స్తనయుగలైరితరేతరం నిషణ్ణైః ॥

తాత్పర్యం: ప్రేమతో నిండిన భర్త యొక్క ఛాతీపై ఒరగడం వల్ల అంటుకున్న శరీరపు రంగులతో, వారి రెండు స్తనాలు ఒకదానిపై ఒకటి ఒరిగి, చాలా ఎక్కువ అలసటను కలిగిస్తున్నాయి.

7.66 అతనుకుచభరానతేన భూయః శ్రమజనితానతినా శరీరకేణ । అనుచితగతిసాదనిఃసహత్వం కలభకరోరుభిరూరుభిర్దధానైః ॥

తాత్పర్యం: నిండు స్తనాల బరువుతో వంగిన మరియు అలసట వల్ల మరింత వంగిన శరీరంతో, ఏనుగు పిల్ల తొండం వంటి తొడలతో నడవడానికి కష్టపడుతున్నారు.

7.67 అపగతనవయావకైశ్చిరాయ క్షితిగమనేన పునర్వితీర్ణరాగైః । కథమపి చరణోత్పలైశ్చలద్భిర్భృశావినివేశాత్పరస్పరస్య ॥

తాత్పర్యం: కొత్త లక్క రంగు తొలగిపోయినప్పటికీ, ఎక్కువసేపు నడవడం వల్ల మళ్ళీ ఎరుపు రంగును పొందిన, కదలడానికి కష్టపడుతున్న వారి పాదాలు ఒకదానికొకటి గట్టిగా అతుక్కుంటున్నాయి.

7.68 ముహురితి వనవిభ్రమాభిషఙ్గాదతమి తదా నితరాం నితమ్బినీభిః । మృదుతరతనవోఽనలసాః ప్రకృత్యా చిరమపి తాః కిముత ప్రయాసభాజః ॥

తాత్పర్యం: అడవి యొక్క విలాసాలలో మునిగిపోవడం వల్ల ఆ స్త్రీలు చాలా అలసిపోయారు. మృదువైన శరీరం కలవారు మరియు స్వతహాగా బద్ధకస్తులైన వారు ఎక్కువసేపు నడిస్తే ఎలా ఉంటారు?

7.69 ప్రతమమలఘుమౌక్తకాభమాసీచ్ఛ్రమజలముజ్జ్వలగణ్డమణ్డలేషు । కఠినకుచతటాగ్రపాతి పశ్చాదథ శతసర్కరతాం జగామ తాసామ్ ॥

తాత్పర్యం: మొదట వారి ప్రకాశవంతమైన చెంపలపై అలసట వల్ల వచ్చిన నీరు చిన్న ముత్యాల వలె ఉంది. తరువాత అది వారి గట్టి స్తనాల అంచులను తాకి, వందలాది చక్కెర రేణువుల వలె మారింది.

7.70 విపులకమపి యౌవనోద్ధతానాం ఘనపులకోదయకోమలం చకాశే । పరిమలితమపి ప్రియైః ప్రకామం కుచయుగముజ్జ్వలమేష కామినీనామ్ ॥

తాత్పర్యం: యవ్వనంతో ఉప్పొంగుతున్న ఆ స్త్రీల యొక్క విశాలమైన స్తనాలు గగుర్పొడిచినందువల్ల మరింత మృదువుగా కనిపించాయి. ప్రియులచే బాగా తాకబడినప్పటికీ అవి మరింత ప్రకాశవంతంగా ఉన్నాయి.

7.71 అవిరతకుసుమావచాయఖేదాన్నిహితభుజాలతయైకయోపకణ్ఠమ్ । విపులతరనిరన్తరాలగ్నస్తనపిహితప్రియవక్షసా లలమ్బే ॥

తాత్పర్యం: నిరంతరం పువ్వులు కోయడం వల్ల కలిగిన అలసటతో, ఒక స్త్రీ తన ఒక చేతిని తన ప్రియుని భుజంపై వేసి, తన విశాలమైన మరియు నిరంతరం అతుక్కుని ఉన్న స్తనాలతో అతని ఛాతీని కప్పి అతనికి ఆనుకుంది.

7.72 అభిమతమభితః కృతాఙ్గభఙ్గా కుచయుగమున్నతివిత్తమున్నమయ్య । తనురభిలషితం క్లమచ్ఛలేన వ్యవృణుత వేల్లితబాహువల్లరీకా ॥

తాత్పర్యం: తన ఇష్టమైన వ్యక్తి వైపు శరీరాన్ని వంచి, ఎత్తుగా ఉన్న తన స్తనాలను పైకి ఎత్తి చూపిస్తూ, తీగల్లాంటి చేతులను చుట్టి, అలసట అనే నెపంతో తన కోరికను ఆ స్త్రీ వ్యక్తం చేసింది.

7.73 హిమలతసదృశః శ్రమోదబిన్దూనుపనయతా కిల నూతనోఢవధ్వాః । కుచకలశకిశోరకౌ కథఞ్చిత్తరలతయా తరుణేన పస్పృశాతే ॥

తాత్పర్యం: మంచు తీగ వలె ఉన్న చెమట బిందువులను చూపుతున్న కొత్తగా పెళ్ళైన వధువు యొక్క చిన్న కుండల వంటి స్తనాలను ఒక యువకుడు ఏదో విధంగా చంచలత్వంతో తాకాడు.

7.74 గత్వోద్రేకం జఘనపులినే రుద్ధమధ్యప్రదేశః క్రమనూనౄరుద్రుమభుజలతాః పూర్ణనాభీహ్రదాన్తాః । ఉల్లఙ్ఘ్యోచ్చైః కుచతటభువం ప్లావయన్రోమకూపాన్స్వేదపూరో యువతిసరితాం వ్యాప గణ్డస్థలాని ॥

తాత్పర్యం: పిరుదులనే ఇసుక తిన్నెకు చేరుకుని, సన్నని నడుమును దాటి, తొడలనే చెట్ల కొమ్మలను మరియు నిండు నాభి అనే సరస్సు వరకు ప్రవహిస్తూ, ఎత్తైన స్తనాలనే ఒడ్డును దాటి, చెమట ప్రవాహం యువతుల నదుల వలె వారి చెంపలను నింపింది.

7.75 ప్రియకరపరిమార్గదఙ్గనానాం యదాభూత్పునరధికతరైవ స్వేదతోయోదయశ్రీః । అథ వపురభిషేక్తుం తాస్తదామ్భోభిరీషుర్వనవిహరణఖేదమ్లానమమ్లానశోభాః ॥

తాత్పర్యం: ప్రియుని చేతి స్పర్శ వల్ల స్త్రీలకు చెమట నీటి యొక్క అందం మరింత పెరిగినప్పుడు, అడవిలో విహరించడం వల్ల కలిగిన అలసటతో వాడిపోయినప్పటికీ, వారి శాశ్వతమైన అందంతో వారు తమ శరీరాన్ని ఆ నీటితో అభిషేకించాలని కోరుకున్నారు.

|| ఇతి శిశుపాలవధమ్ —— సప్తమః సర్గః (వనవిహారవర్ణనమ్) ||

ఇది శిశుపాలవధ కావ్యంలోని ఏడవ సర్గ (వనవిహార వర్ణన) ముగింపు.